

Halina Reijn en Hans Kesting hebben de mond vol van de verheffing van het volk, zonder zich er ooit onder te begeven.

FOTO JAN VERSWEYVELD

De kloof tussen volk en elite wordt juist groter

TONEEL DANTONS DOOD

Door Toneelgroep Amsterdam Regie
Johan Simons **Gezien** 9/2 Stadsschouw-
burg **Daar nog te zien** t/m 19/2, 25-29/3
en 9-13/4

★★★★☆

De mooiste scène in Johan Simons' regie van *Dantons dood* (1835) bij Toneelgroep Amsterdam speelt zich niet af op het toneel, maar op een projectiescherm. Gastacteur Benny Claessens oreert als stem van het volk over de guil-
lotine, 'manifest product van de Verlichting' dat geen on-
derscheid maakt tussen de veroordeelden, en volk en
elite op 'democratische en menselijke' wijze terechttelt.
Elke rimpeling rond Claessens' ogen, elke opgetrokken
mondhoek is door de camera vastgelegd; dit is spel op de
vierkante centimeter: de gewone man verlekkert zich aan
de moordmachine.

En dat terwijl op de rand van het toneel drie nieuwe
slachtoffers van de Franse Revolutie wezenloos op hun
executie wachten. Eén van hen is Danton. In Georg
Büchners klassieke ideeëndrama speelt Hans Kesting de
decadente levensgenieter, ooit voortrekker van de revolutie.
Nu is hij moegestreden en wil hij een einde maken
aan het bloedvergieten – in de ogen van zijn vroegere
strijdmakker Robespierre (Gijs Scholten van Aschat), nog
altijd onwankelbaar trouw aan de revolutie, een vorm
van hoogverraad.

Als kemphanen verwacht je ze tegenover elkaar, deze
twee topacteurs van Toneelgroep Amsterdam. Maar
Simons' regie is een cerebrale exercitie, eerder gedachte-
experiment dan levendig theater. In hun achttiende-
eeuwse kostuums betogen de twee voornamelijk zittend
vanuit hun stoel. Het maakt de eerste anderhalf voor de
pauze stroperig en taai, te meer daar Simons Büchners
tekst verrijkte met filosofische citaten van Peter Sloter-
dijk en Michel Houellebecq, en het denkbeeld toevoegde
van een genetische revolutie om een betere mens te creë-
ren.

Ondertussen hebben Danton en Robespierre in
gezelschap van Dantons medestanders (Bart Slegers en
Dragan Bakema) en Halina Reijn (die alle vrouwenrollen
plús één mannenrol vervult) de mond vol over de verhef-
fing van het volk, zonder zich er ooit onder te begeven.
Tot dat volk na ruim een uur het toneel betreedt. Honderd
mensen die normaalgesproken zelden een theater bezoe-
ken, beklimmen het meest gerenommeerde podium van
het land – een project van theatermaakster Adelheid
Roosen als sympathieke poging de huidige kloof tussen
volk en elite te dichten. Ironisch genoeg wordt die kloof
echter alleen maar zichtbaarder: deze mensen zijn
slechts figuranten in het stuk van de TGA-acteurs, onze
eigen culturele elite. Kesting en Scholten van Aschat pra-
ten over hun hoofden heen zoals Danton en Robespierre
dat deden.

Pas na de pauze, als Danton en zijn volgelingen in de
gevangenis belanden, wordt het spel aardser en komt de
voorstelling dichterbij. De onkreukbare Robespierre ver-
liest zijn masker van deugdzaamheid, Danton blijkt wel
degelijk kwetsbaar nu hij de dood in de ogen kijkt en
Halina Reijn spreekt een gloedvolle monoloog uit over
hoe vreedzaam de wereld zou zijn als vrouwen de macht
hadden. Als het volk in de slotscène het toneel definitief
bezet, is dat een roerend eindbeeld. We hebben er lang op
moeten wachten.

Joukje Akveld